

CESTY K PUŠKINOVÍ

výstava při příležitosti 100. výročí založení Puškinova památníku v Michajlovském

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 16. března – 13. května 2011

Státní historické, literární, přírodní a krajinné muzeum A. S. Puškina „Michajlovskoje“ patří mezi největší ruská literární muzea. Nachází se na severozápadě Ruska, v Pskovské oblasti. Pro mnoho lidí je tento kousek země jakýmsi zhmotněním ruských pohádek. Kdo sem zavítá, vzpomíná pak dlouho na tento poetický svět.

Toto první ruské muzeum-skanzen, zasvěcené významnému ruskému básníku a spisovateli Alexandru Sergejeviči Puškinovi (1799–1837), bylo otevřeno ve vesnici Michajlovskoje 26. května 1911. Dnešní název – Puškinův památník – je používán od roku 1922.

Puškinův památník tvoří zrekonstruovaná stará ruská sídla z 18.–19. století: rodinné panství Puškinových Michajlovskoje a sídla básnickových přátel a předků Trigorskoje a Petrovskoje. Zde se u východní zdi Uspenského chrámu Svjatogorského kláštera nachází nekropole rodu Hannibalových-Puškinových a také Puškinův hrob.

Michajlovské panství vlastnila básníková matka Naděžda Osipovna Puškinová. V letech 1817 až 1836 sem Puškin přijel celkem sedmkrát. Ne všechny jeho příjezdy sem však byly dobrovolné – například od srpna 1824 do září 1826 se toto sídlo stalo místem Puškinova oficiálního vyhnanství. V roce 1835, při vzpomínce na čas strávený v Michajlovském, básník v elegii *A navštívil jsem zas...* napsal:

*Minulo deset let – a velmi mnoho
se pro mne pozměnilo v životě.
Podroben obecnému řádu světa,
změnil jsem se i sám – zde ale zas
minulost na mne dýchá jako živá
a je mi, jako bych byl včera šel
těmito háji.*

Za dobu vyhnanství v Michajlovském napsal Puškin více než sto děl různých žánrů. Literární tvorba se tu stala jeho hlavní činností. Tragédie *Boris Godunov*, hlavní kapitoly *Evžena Oněgina*, poema *Hrabě Nulin*, básně *Prorok*, *André Chénier*, *19. října*, *Touha po slávě* nebo *Rozmluva nakladatelova s básníkem* svědčí o tehdejší autorově bohatém duchovním životě. Pod jeho perem ožíval celý svět a hlavně básník sám. Vše kolem něj zpívalo svou vlastní píseň – „šum hvozdů“, „vichřic jek“, „žluv šveholení“, „táhlé hřmění“, „chůvy vyprávění“, „tichý hovor nočních řek“ – a vyvolávalo zvláštní pocity v duši, probouzelo básnické nadšení. V Trigorském panství Osipovových a Vul'fových nacházel Puškin hřejivé přátelství a podporu: právě do Trigorského sídla umístili čtenáři románu *Evžen Oněgin* rodinu

Národní knihovna České republiky
National Library of the Czech Republic
Slovanská knihovna
Slavonic Library

Larinových i přítelkyně z nedokončeného *Románu v dopisech*, a také Oněginova lavička či Tatjanina alej se nacházejí pouze v Trigorském parku a nikde jinde. V Petrovském panství svých předků Hannibalových se básníkovi otevíral svět, život a mravy starých časů, rodinná historie a tradice. Toho pak Puškin využil při práci na románu *Mouřenín Petra Velikého*, na povídce *Dubrovský* a v autobiografických zápiscích.

Kromě starých sídel se na území muzea nacházejí také hradiště – zbytky původních ruských středověkých pevností Savkino, Voronič, Vrev, Vel'je. Každé z těchto míst bylo srdci básníka blízké a drahé.

Uplynula dvě staletí, ale puškinský koutek, kde autor „žil ve vyhnanství dvě nenápadná léta“, i dnes zůstává místem klidu, tvorby a inspirace. My, kteří žijeme ve 21. století, dnes přicházíme na návštěvu k Puškinovi a opakujeme jeho slova věnovaná Michajlovskému: „V tomto sešlém domku jsem bydlil se svou chůvou ubohou.“ Zahraniční návštěvníci předávají své dojmy z návštěvy Puškinova památníku jinými autorovými slovy: „Do Ruska jde cesta dál...“

Výstava *Cesta k Puškinovi* byla zahájena na počest 100. výročí od založení prvního muzea A. S. Puškina v Michajlovském a skládá se z litografií, fotografií, knih, uměleckých alb a kreseb. Umělecké fotografie Nikolaje Aleksejeva mapují hlavní muzejní objekty Puškinova památníku a díky jeho umění i podrobným znalostem Puškinova díla se můžete s tímto pozoruhodným muzeem seznámit na dálku i vy. Autor kreseb, které se velmi podobají Puškinovým autoportrétům, sochař Nikolaj Predejin, kresby provedl jako „poznámky na okraji“, na okraji přečtených knih, shlédnutých obrazů a vyposlechnuté hudby. Litografie jsou výsledkem diplomových prací studentů Moskevské státní univerzity polygrafie, kteří dnes pracují v oblasti knižních ilustrací. Všechny náměty litografií ukazují moderní pohled na Puškinovo Michajlovské sídlo. Umělecká alba ze série *Svjatogorská galerie* pocházejí z dílen malířů, jejichž tvorba je těsně spjata s Puškinem a jejichž práce patří do muzejních sbírek. Knižní sborníková řada *Michajlovská puškiniana* představuje vyprávění o díle a životě A. S. Puškina v Michajlovském a o stoleté historii muzea a lidech, kteří byli často spojeni s rekonstrukcí rodného sídla velkého ruského spisovatele – Alexandra Sergejeviče Puškina.

181370, Pskovská oblast, Puškinogorskij rajon, s. Michajlovskoje,
Muzej-zapovednik A.S. Puškina „Michajlovskoje“.

Тел./факс: 8 (81146) 22560, 22321.

E-mail: pgmuseum@ellink.ru

<http://www.pushkin.ellink.ru>